

Samenvatting

Roddelen wordt gezien als een negatieve vorm van communiceren en vaak gekoppeld aan ouderen. Vanuit organisaties en beroepskrachten wordt vaak negatief gereageerd op roddelen en wordt roddelen op een hoop gegooid met pesten. Het roddelen van ouderen onder elkaar over andere ouderen, de verzorgenden, de familie en kennis die wel of niet langskomen wordt gezien als negatief en van geen betekenis. In deze bijdrage een andere kijk op het roddelen van de ouderen waar naast de mogelijke negatieve vormen van roddelen ook een positief beeld van roddelen geschetst wordt.

Wat is roddelen

Roddel wordt door veel mensen gezien als het negatief praten over iemand die er niet bij is. Het achter iemands rug om praten over iemand. Op een valse manier over iemand praten. Ook wordt roddelen verbonden met het mensen buiten sluiten. Ze horen er niet bij, ze zijn anders en ze zijn minder.

Deze omschrijvingen van roddelen leeft bij mensen en sluit aan op de gangbare omschrijvingen die we kunnen vinden in de woordenboeken en uiteraard ook in Wikipedia.

Toch blijkt dat roddelen een vorm van communiceren is die universeel is – dat wil zeggen van alle tijden is en van alle sociale verbanden waar mensen toebehoren. Iedereen roddelt weleens en iedereen luistert op zijn tijd naar roddel. En zoals Oscar Wilde ooit gezegd heeft: het erg als er over je geroddeld wordt, maar het vreselijk als er niet over je geroddeld wordt.

Iedereen roddelt en het gebeurt overal.

Opvallend is dat als mensen met elkaar in gesprek gaan over roddelen dat na korte tijd twee zaken bovenkomen drijven.

- de beleving van roddelen en wat roddelen precies is verschilt per groep
- er zijn ook mensen die roddelen positief waarderen

Deze observatie maakt dat de vraag gesteld kan worden waarom organisaties en beroepskrachten (professionals) zo heftig tegen roddelen zijn. Ze voelen zich onveilig als er geroddeld wordt, ze benadrukken de negatieve effecten van roddel.

Maar ze hebben weinig oog voor de positieve kanten van roddelen. Of ze stellen dat dit wel en dat geen roddel is.

De vraag waarom er voor mensen zo weinig ruimte is om roddelen soms, vaak, weleens, als positief te zien kan niet gesteld worden omdat de professional en de organisatie – macht – stelt dat roddelen negatief is.

Kortom hier is de vraag wie bepaalt er in een organisatie en in het contact met mensen dat het roddelen negatief is? En omdat veel mensen zelf dubbel zijn over roddelen zullen ze als een persoon met macht zegt dat roddelen niet geaccepteerd worden weinig tegenspreken.

Opvallend is dat in de meeste sociaal wetenschappelijke beschouwingen over roddelen juist de positieve aspecten benadrukt worden. Positieve aspecten van roddelen die direct te maken hebben met de definitie die mensen hanteren als ze het over roddelen hebben.

Wat is roddelen? Het probleem bij het definiëren van roddelen is dat er zowel bij mensen als in de sociaal wetenschappelijke literatuur verschillende definities en omschrijvingen gebruikt worden. Stel dat we uitgaan van de meest gangbare omschrijving van roddelen – iets negatief over iemand vertellen waar deze niet bij is (achter iemands rug). Dan zien we direct dat niet elk negatief verhaal een negatief gevolg heeft. En dat over elk mens positieve en negatieve zaken te vertellen zijn. Dat het bespreken van bepaalde negatieve eigenschappen of zaken van een persoon niet betekent dat alles negatief is.

Iemand stinkt uit zijn mond maar is verder aardig of lief.
Iemand kan snel boos worden maar maakt het ook weer makkelijk goed
Iemand kan snauwerig reageren op een vraag, maar bedoeld het verder goed.

Het probleem bij een verhaal vals noemen is dat hier ook gezegd wordt dat de verteller vals is of een valse bedoeling heeft. Het oordeel over een verhaal – dat is vals – in plaats in gesprek te gaan over de reden om dit verhaal te vertellen of over het gevolg van het verhaal voor andere mensen is aandacht waard.

We houden het erop dat roddelen een bepaalde manier van met elkaar praten is over iemand die er niet bij is.
Per situatie kan iets maken dat mensen het roddelen noemen.
Soms is het de manier van kijken, soms het onderwerp, soms de toon, soms wie er met elkaar praten, soms de situatie en soms de persoon waar over gepraat wordt die maakt dat het roddel genoemd wordt.

Een professionele kijk vraagt dat telkens per situatie vastgesteld wordt wat nu maakt dat iemand, mensen, iets roddelen noemen.

De positieve waarden van roddelen
We zullen ontdekken dat roddel veiligheid en eigenwaarde op kan leveren en dat het helpt bij het trekken van grenzen, door

aan te geven wat waardevol is en wat niet. Roddel blijkt ook een manier van zorg, aandacht hebben voor anderen te zijn. Kortom dat door te roddelen samenleven van mensen mogelijk is, en roddelen zorgt dat mensen op elkaar betrokken zijn en blijven.

Andere vormen van communiceren

Naast roddelen als vorm van communiceren zijn er nog drie andere manieren om met elkaar te communiceren

Belangrijk bij het waarderen van roddelen – positief of negatief – is ook de vraag te stellen of er een alternatief is dat beter – positiever – is.

Te stellen dat het altijd beter is om met mensen te praten dan over mensen te praten blijkt bij een zeer kort onderzoek niet in alle situaties te gelden. Soms is het niet mogelijk om het met de persoon te bespreken omdat deze het niet (meer) begrijpt. Of omdat de persoon een machtspositie inneemt in de beleving van de persoon die roddelt. Of omdat de ervaring is dat kritiek niet gewaardeerd wordt.

Maar ook omdat roddelen naast elkaar informeren en manipuleren twee belangrijke functies heeft die ook belangrijk kunnen zijn. Door met elkaar te roddelen over iemand wordt er een wij gevoel ontwikkeld waar mensen behoefte aan hebben. Dat gevoel van wij vinden dit en zij vinden dat is niet uitermate negatief zolang het niet wordt zij moeten hetzelfde vinden als wij. Door met mensen te praten over andere mensen is het mogelijk overeenkomsten te ontdekken maar ook verschillen.

En zeker bij ouderen is het belangrijk zich verbonden te voelen want dat betekent veiligheid in een wereld waar mensen om zich heen zien wat het betekent als je de greep kwijt raakt op jezelf en de omgeving waarin je leeft.

Laten we een aantal positieve aspecten van roddel op een rijtje plaatsen.

- Roddel verbindt mensen.
- roddel is een vorm van leren van de fouten van anderen,
- roddel geeft houvast bij het vast stellen van de waarden en normen die in een sociaal verband gelden.
- roddel is een vorm van vermaak – soms ten koste van anderen – maar vaak is roddel ook een van de weinige bronnen van plezier en uitlaatklep die mensen nog over hebben. (o.a. Forster, 2005)

Toch blijft roddel in de beleving van veel mensen een negatieve klank houden. Maar roddel is ook elkaar waarschuwen voor mogelijk minder prettige mensen, of vervelende mensen. Het vertellen over een minder leuke of slechte ervaring met een verzorgende of vrijwilliger wordt soms roddel genoemd maar het is wel de ervaring van iemand. En achteraf blijkt dat er meer mensen deze ervaring hebben.

IS NEGATIEF PRATEN OVER IEMAND RODDEL?

Het eerste probleem is dat mensen op verschillende manieren naar roddelen kijken. Veel mensen omschrijven roddelen als negatief praten over een ander. Maar is negatief praten over iemand altijd zo negatief?

Het punt is dat **negatief praten over een ander** vaak ook positieve effecten kan hebben. En dat (negatief) praten over een ander op veel manieren plaatsvindt.

Voorbeelden

Als twee beroepskrachten een beetje lacherig met elkaar praten over wat een bewoner met zijn medicijnen gedaan heeft, hoeft dat geen roddel te zijn.

Of als twee vrijwilligers met elkaar uitwisselen hoe negatief een bepaalde bewoner altijd praat in aanwezigheid van de bewoners over andere bewoners, hoeft dat ook geen roddel te zijn.

Als twee bewoners lachen om een verzorgende die altijd de namen van bewoners vergeet hoeft dat geen roddel te zijn.

Veel mensen vinden dat roddel praten is over iemand **achter iemands rug**.

Het probleem is dat in organisaties beroepskrachten en vrijwilligers regelmatig met elkaar moeten praten over iemand die er niet bij is. Dit kan soms beleefd worden door bewoners als het praten achter iemands rug.

Het praten van bewoners over vrijwilligers en beroepskrachten wordt door de mensen die in organisaties werken – niet wonen / leven – soms als bedreigend ervaren. Hun aanstelling, contract kan bepaald worden door negatieve verhalen over hun functioneren. Verhalen die verteld worden door bewoners en familieleden van bewoners.

In organisaties die zorgdragen voor mensen die opgenomen zijn zoals woonzorgcentra wordt voortdurend met elkaar gepraat over anderen die er niet bij zijn.

- Formeel en informeel praten beroepskrachten met familie over de bewoners (uw vader is erg opstandig).
- Praten verzorgenden met vrijwilligers over bewoners. (mevrouw V. heeft het weer eens op haar heupen).
- En praten bewoners over vrijwilligers en verzorgenden. (komt altijd te laat. Zit de meeste tijd buiten te roken. Houd zich niet aan afspraken. Vind zichzelf geweldig.)

Een deel van dit praten (communicatie) vindt natuurlijk ook plaats tussen bewoners over bewoners.

- mijnheer K is helemaal uit zijn doen. Dan is die opstandig. Het is dan beter even uit zijn buurt te blijven.
- Mijnheer MH weet van geen ophouden als die op zijn mondharmonica speelt. Het is dan beter om heel duidelijk te zeggen dat hij moet stoppen.

Het met elkaar praten over elkaar door bewoners levert de beroepskrachten en vrijwilligers soms problemen op.

Voorbeeld

- De beroepskrachten of vrijwilligers hebben een activiteit voor iedereen georganiseerd en dan is er een klein groepje die wil dat bepaalde mensen niet meegaan.

Beroepskrachten en vrijwilligers vinden dat mensen uitsluiten van activiteiten niet kan en niet mag. De activiteiten zijn er voor iedereen en niet voor een kleine club.

De zorg en dienstverlening aan allen bewoners loopt dan vast op kleine - soms informeel - georganiseerde groepjes bewoners, die met elkaar iets anders vinden.

Deze groepjes van bewoners vormen een obstakel bij het geven van aandacht, zorg, en activiteiten gericht op iedereen.

Zo kijken de beroepskrachten en vrijwilligers er tegen aan.

Het recht van iedere bewoner lijkt dan op gespannen voet te staan met de wensen van een kleine groep binnen het geheel.

Beroepskrachten en vrijwilligers vinden dat bewoners niet over deze zaken met elkaar moeten kletsen.

Ze vinden dat er stemming gemaakt wordt.

Ze vinden dat mensen met klachten naar de beroepskrachten moeten komen.

Ze vinden dat iedereen recht heeft op aandacht, zorg, en een bepaalde activiteit.

Maar laten we ook eens kijken wat er wellicht positief is aan dit praten met elkaar over het organiseren van activiteiten voor iedereen.

HET POSITIEVE VAN NEGATIEF PRATEN OVER IEMAND.

Kijken we naar het praten van bewoners met bewoners over anderen - andere bewoners, vrijwilligers en beroepskrachten - dan zien we dat veel praten over anderen in verzorgingscentra vaak gaat over de zorg die we hebben voor anderen.

Mevrouw X. eet minder, is gevallen, stinkt opeens.
Dat soort praatjes is natuurlijk niet verwerpelijk.
Praten over anderen, die er niet bij zijn - roddelen - is dan een manier om met elkaar de zorgen te delen. Dit doen bewoners onderling net zo goed als beroepskrachten, vrijwilligers en familieleden.
Maar het is ook een manier die mensen hanteren om zichzelf gerust te stellen dat ze iets nog wel kunnen. Met op de achtergrond de angst dat het straks over is.

Het punt is natuurlijk dat het verschil tussen vrijwilligers en beroepskrachten met de bewoners is dat de bewoners er mee moeten leven (samenwonen) en niet mee moeten werken.

Roddelen leidt tot

- zorg met en voor elkaar.
- tot vriendschap tussen mensen;
- Tot aandacht voor de problemen van anderen,
- Tot leren - van de fouten van anderen - zonder zelf schade op te lopen.
- Tot plezier en vermaak onder elkaar.
- tot helderheid over wat we acceptabel vinden en wat niet.

Het samen praten over wat we prettig vinden, acceptabel vinden heeft dus ook veel positieve gevolgen.

RODDELEN MAAKT SAMENLEVEN MOGELIJK

Door met elkaar te roddelen vormen we kleine groepjes in een groter geheel. Door met elkaar te praten over anderen vormen we een kleine samenleving. Als vijf groepjes van drie mensen praten over twee mensen die er niet bij zijn dan worden minstens vijftien mensen met elkaar verbonden - we noemen zoiets een sociaal verband of mini samenleving.

Het praten met elkaar over iemand kunnen we ook communiceren noemen. En communiceren betekent ook 'commune-vorming' of in andere woorden het vormen van een kleine samenleving.

Als we roddelen zien als **een vorm van communiceren** - waar volgens sommige onderzoekers meer dan 50% van onze tijd aan besteed (Durban, 1984; Buunk, 2010) wordt dan kunnen we ook kijken wat voor andere vormen van communicatie mogelijk zijn.

Dan kunnen we de vraag stellen of we in plaats van roddelen misschien voor een andere vorm van communiceren kunnen kiezen.

En we kunnen ons na het roddelen afvragen of we blijven roddelen of dat we na het roddelen misschien beter op een andere manier met elkaar kunnen gaan praten.

Het met elkaar praten (communiceren) maakt het mogelijk dat mensen met elkaar kunnen samenleven. We spreken elkaar's taal, we begrijpen elkaar, we praten en luisteren.

Samenleven is ook ruimte geven aan de uniciteit en de levensfase van een mens. Door met elkaar te praten begrijpen we elkaar. En door te praten kunnen we onze ervaringen uitwisselen.

We leren, wie wel en wie niet te vertrouwen is.
We leren op wie we wel en op wie we niet kunnen rekenen.

VORMEN VAN COMMUNICEREN

Er worden vier basisvormen van communiceren naast elkaar geplaatst. En we kunnen nu per situatie vaststellen welke vorm in deze situatie passend is.

1. Zwijgen, mond houden.
2. direct met de persoon bespreken
3. met anderen over de persoon praten
 - a. met een formeel aangesteld persoon in de organisatie
 - b. in een georganiseerd overleg
 - c. met mensen die je vertrouwt
4. uit de situatie - het sociale verband) stappen.

Soms is het beter je mond te houden, soms is het goed om direct met iemand te gaan praten, soms is het beter om naar de verantwoordelijke functionaris te stappen. Soms kun je het aankaarten in een formeel overleg en soms is het verstandig er eerst met mensen die je echt vertrouwd de zaak te bespreken. En dat wordt door bepaalde mensen roddelen genoemd.

We kunnen ook na het roddelen met elkaar gezamenlijk of persoonlijk afspreken wat we er verder mee gaan doen.

- Zullen we het bespreken in het teamoverleg,
- schrijven we het op in het behandelplan,
- vragen we de verpleeghuisarts om advies.
- Delen we als bewoners, vrijwilligers onze zorg met de teamleiding, de bewonersraad, de vertrouwenspersoon, een familielid
- Gaan we in gesprek met de betreffende persoon.
- Houden we onze mond er verder erover - zo is het leven nu eenmaal.

Beroepskrachten denken vaak op een functionele manier over problemen, terwijl bewoners de relatie met beroepskrachten zien als een combinatie van persoon en functie.

En belangrijk verschil veel bewoners kunnen niet uit de situatie stappen. Voor de meeste beroepskrachten en vrijwilligers is er wel een keus.

RODDELEN GEEFT VEILIGHEID EN EIGENWAARDE

Het is duidelijk dat door te roddelen we mensen in en uitsluiten. We praten namelijk met bepaalde mensen over andere mensen. Wij praten niet met iedereen, we praten bij roddel meestal met mensen die we vertrouwen. We vertellen onze verhalen tegen mensen waar we het gevoel bij hebben dat ze net als wij zijn en dat geeft naast een gevoel van veiligheid ook eigen waarde.

En we verwachten dat de mensen aan wie we het vertellen niet vertellen van wie ze het verhaal gehoord hebben. De afspraak is dat het verhaal alleen verteld mag worden aan iemand die te vertrouwen is. Die niet gaat vertellen wie het verhaal verteld heeft. Dat betekent dat bepaalde mensen het (roddel)verhaal horen maar andere niet. Er is een kleine groep uitverkoren en dat is een kleine groep die elkaar vertrouwt.

Voorbeeld

De trouwe groep vrijwilligers weten dat een bepaalde beroepskracht voortdurend fouten maakt. Zich niet aan de regels houdt. Maar ze weten ook dat deze beroepskracht bevriend is met de leidinggevende. En ze weten ook dat de leidinggevende niet zo sterk in de schoenen staat en altijd woedend reageert op kritiek.

Het is goed af te spreken de fouten van de beroepskrachten te herstellen of op te vangen. Maar het is ook mogelijk met de maatschappelijkwerker, of de verpleeghuisarts of de psycholoog in vertrouwen er over te praten.

Door met mensen te praten die je vertrouwt voel je veiligheid. Samen een beetje te roddelen over anderen geeft behalve plezier, ook informatie over wat er allemaal gebeurd op de afdeling, je hoort wat de regels zijn en je krijgt door te roddelen het gevoel erbij te horen. Maar het geeft ook een gevoel van eigenwaarde omdat je samen je sterker voelt tegenover de ander – medebewoners, vrijwilligers, beroepskrachten. Mensen die jou vertrouwen, mensen die om jou verhalen lachen, mensen die je advies waarderen, mensen die het fijn vinden met jou op te trekken. Dat geeft een waardevol gevoel.

BINNEN OF BUITENSLUITEN VAN MENSEN.

Bij roddelen worden er mensen in- en buitengesloten. De positieve of negatieve waardering hangt af aan welke kant van de lijn iemand staat. Belangrijk bij roddelen is beide kanten van dezelfde medaille aandacht te geven. Als er namelijk geroddeld wordt is er vaak sprake van een gedeeltelijke uitsluiting. Dan is de professionele opdracht te zoeken naar op welke punten mensen wel een plek gegeven kan worden. als we

aandacht schenken aan de positieve aspecten van roddelen dan kunnen we bijvoorbeeld wijze op de eigenwaarde van de mensen die roddelen

- Wij willen een stevige strandwandeling maken – mensen met een rolator kunnen niet mee;
- Wij willen beschaafd eten – mensen die smakken en slurpen passen daar niet bij.
- Wij willen niet voortdurend geconfronteerd worden met stank – bepaalde mensen ‘ruiken’ die wil ik niet naast me hebben.

Juist het met elkaar blijven praten over elkaar op deze manier maakt dat mensen zich mens kunnen blijven voelen.

Ze ontwikkelen vriendschappen door met elkaar te praten – ook over anderen.

Ze ontwikkelen of houden vast aan hun eigen identiteit en eigenheid.

Ik (wij zijn) ben een echte wandelaar.

Ik (wij zijn) ben een ontwikkeld en beschaafd mens.

Ik (wij zijn) ben moeder van zoveel kinderen.

Ik (wij gaan) ga elke week naar de kapper.

Veel gepraat en geklets over anderen krijgt een prettiger klank als we de moeite nemen de opmerkingen over andere mensen te vertalen

Wij willen niet dat die mensen met rolator meegaan.

Ik kan nog wandelen zonder rolator;

wij willen niet aan de tafel zitten met die nieuwe bewoner

wij willen zolang mogelijk op een beschaafde wijze eten;

Die mensen in de andere woonkamer stinken en dragen kleren die je een vogelverschrikker niet zou toewensen

ik heb nog steeds aandacht voor kleding en lichaamsgeur.

Die ene vrouw zegt alles honderd keer en als de kinderen komen weet ze niet eens wie het zijn.

Wij herkennen nog steeds onze kinderen en kleinkinderen.

Er zijn hier mensen die zijn zo agressief en zo onplezierig, het is logisch dat er nooit bezoek komt.

Mijn kinderen komen elke week.

Roddelen geeft mensen een gevoel van eigen waarde zonder dat dit betekent dat het algemene wij-gevoel hoeft te verdwijnen.

Het probleem is dat mensen meestal meerdere en elkaar soms

tegensprekende gevoelens hebben van ergens bijhoren naast

elkaar. Ze zijn moeder, partner, bewoner, patiënt,

opdrachtgever, burger, in verschillende kleine sociale

verbanden die soms samenvallen en soms niet direct te

onderscheiden zijn.

Dat geeft ook het dubbele gevoel bij mensen omdat ze in de ene situatie bepaalde mensen hebben buiten gesloten en andere niet

om vervolgens met de mensen die net waren buitengesloten, ook weer proberen een gevoel van gemeenschappelijkheid te hebben

Voorbeeld

Ik praat met iemand die net als ik nog kan wandelen zonder rolator. Wij zijn de actieve mensen van de zorgafdeling.

Ik praat met iemand met een rolator over de nieuwe vrijwilliger. Er zijn verhalen dat deze niet te vertrouwen is. De afgelopen weken zijn een paar bewoners sieraden kwijtgeraakt en telkens als deze vrijwilliger in de kamer was geweest. Ze doet dan altijd de deur dicht. Het kan toeval zijn, maar

ZORG VOOR DE ANDER

Kijken we naar roddelen dan zien we dat **een belangrijk kenmerk van roddel is dat mensen zich inspannen te zorgen dat de besproken persoon, of vrienden van deze persoon, niet weet dat er over hen gesproken wordt.**

De mensen die roddelen vinden dat de kwestie ook pijnlijk is voor de persoon. En de mensen die roddelen voelen zich soms niet veilig om hun zorgen uit te spreken tegen de persoon in kwestie.

Ook kan het zijn dat ze het moeilijk vinden hun zorgen uit te spreken tegen de leidinggevende. Of hun zorgen mee te delen in de formele overleggen, of tegen de familie van de medebewoner. Het is in zulke situaties niet genoeg om te zeggen dat het beter is. Het is dan goed om na te gaan hoe mensen in deze situatie de relaties ervaren. Voelen ze zich sterk genoeg en veilig genoeg om er iets over te zeggen.

Terecht wordt er gepleit voor aandacht voor de kleurrijke dynamiek van het samenwonen in **woonzorgcentra**.

Diversiteit in de situatie waar mensen elkaar niet hebben uitgekozen betekent ook ruimte geven aan de mensen voor hun eigenheid en waarde. Mensen willen zich onderscheiden van elkaar, maar doen dat vaak samen met elkaar. En roddel vormt een uitstekende vorm van communiceren om mensen in kleine groepjes van drie tot vier een gevoel van samen te geven. En tegelijkertijd te zorgen dat het geheel – het samenleven van de grotere groep – niet ondermijnd wordt. Juist roddel kan helpen de eenheid van het geheel vast te houden met behoud van diversiteit binnen de groep (Gluckman, 1963)

Opmerking [M.M1]: In de reactie (20 augustus 2010) op het eerste artikel

Het indammen van roddelen – het met elkaar praten (negatief of positief) over anderen – betekent niet alleen onnodig de menselijke vrijheid inperken. Het betekent ook dat mensen een mogelijkheid wordt ontnomen hun eigenwaarde en eigenheid zolang mogelijk vast te houden binnen een groter sociaal verband.

Roddelen verbieden kan dus tot gevolg hebben dat het mensen de ruimte ontnemt zelf te bepalen met wie ze mens willen zijn. Roddelen kan helpen bij het vasthouden en ontwikkelen van diversiteit en eigenheid bij mensen. Roddelen kan helpen samenhang te behouden met behoud van diversiteit.

Dit in een situatie waar mensen vaak niet zelf voor hebben gekozen. Zij hebben meestal niet gekozen voor bepaalde beroepskrachten, vrijwilligers en medebewoners. Dit is een essentieel verschil tussen de bewoners – en hun familieleden en de vrijwilligers en beroepskrachten.

PRATEN OVER IEMAND DIE ERBIJ IS, IS GEEN RODDEL

Het negatief praten over iemand die erbij is, is een vorm van communiceren die in verzorgingscentra voorkomt. Deze vorm van communiceren lijkt op het roddelgedrag van kinderen die nog niet geleerd hebben dat deze manier van communiceren niet passend is en dat dit pijnlijk kan zijn voor de persoon waar over gepraat wordt.

Soms is het een uitdaging, soms is het bewijzen aan anderen dat je dit durft te zeggen waar de ander bij is.

Het kan ook een signaal zijn dat mensen de controle over zichzelf hebben verloren. En verlies van zelfcontrole heeft weinig te maken met (bewust) pesten.

Een van de belangrijke kenmerken van roddel is de afwezigheid van de persoon waarover gepraat wordt.

En de reden is dat de meeste mensen dit niet doen omdat ze het pijnlijk vinden naar de persoon toe waar over gepraat wordt.

Deze vorm van praten over een ander in aanwezigheid van de ander heeft dan meer te maken met controle verlies.

Zoals dit bij mensen – die ouder worden – op verschillende gebieden kan plaatsvinden. Het verbieden lijkt dan niet direct een zinvolle reactie.

WEL RODDELEN, NIET PESTEN

Beroepskrachten, vrijwilligers en bewoners zouden kunnen leren ook hiermee op een respectvolle wijze om te gaan.

Als roddel (bewust) gericht is op het pijn doen van een ander dan is er sprake van pesten en treiteren. Deze vorm van roddel komt ook voor en moet bestreden worden.

Maar mijn stelling is dat de meeste vormen van roddelen juist aangemoedigd zouden moeten worden. Roddelen met het oog op de creatie van eigen waarde; roddel gericht op het uitwisselen van zorg voor elkaar; roddelen om te leren van de fouten van anderen; roddel om vast te stellen wat acceptabel gedrag is. En roddel omdat het de basis is van vriendschap en vertrouwen tussen mensen. Dit is meer dan 80% van de roddel. De roddel verbonden met pesten is slechts een klein deel van het negatief praten over iemand (schatting 4-8% - verwijzing)

Het betekent dat we ons wel af mogen vragen in bepaalde situaties of de gekozen vorm van communiceren passend is. Of er een alternatieve vorm van communiceren in deze situatie wellicht effectiever en beter is. En we kunnen ons afvragen welke vorm van communiceren passend is na het roddelen.

Het betekent:

Leren wanneer het goed is als we roddelen en leren wat we doen na het roddelen.

Het betekent ook dat als mensen op een negatieve wijze praten over iemand die er bij is dat we ons realiseren dat ook hier sprake kan zijn van controle verlies van mensen. En proberen na te gaan wat voor respectvol antwoord hierop kan aansluiten.

M.M.(Rinus) Feddes

LITERATUUR

- Beersma, Bianca & Gerben A. van Kleef (2008), Why people gossip: social functions, antecedents, and consequences. *Paper*. EGOS conferentie te Amsterdam.
- Bergmann, Jörg. R. (1993), *Discreet indiscretions, the social organization of gossip*. New York, NY: Aldine de Gruyter.
- Buunk, Bram (2010), *Oerdriften op de werkvloer. Een evolutionair perspectief op organisaties*. Amsterdam: Bakker.
- De Backer, Charlotte (2006), *Roddelen. Waarom roddelen gezond is*. Houten: Unieboek BV.
- Dunbar, Robin I.M. (1997), *Vlooiën, roddelen en de ontwikkeling van taal*. Baarn: Ambo.
- Elias, Norbert & Scotson, John L. (1976/1965), *De gevestigden en de buitenstaanders, een studie van de spanningen en machtsverhoudingen tussen twee arbeidersbuurten*. Utrecht: Spectrum.
- Feddes, Marinus .M (2002), Roddelen en informele communicatie op de werkvloer. Keuzemodule GM61K. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.
- Feddes, Marinus M. (2008), Roddel op de werkvloer. Een verkenning naar roddel als communicatiestrategie in organisatorische verbanden. In: *Bulletin Werk en Dagbesteding* 2 jrg.4. pp.44-48.
- Forster, Eric. K. (2004), Research on gossip: Taxonomy, Methods and Future Directions, *Review of General Psychology*, Vol. 8, No. 2, pp. 78-99.
- Gluckmann, Max, (1963), Gossip and scandal, *Current anthropology*, Vol. 4, No. 3, pp.307-316.
- Goodman, Robert. F. & Ben Ze-ev, Aaron (Eds.)(1994), *Good gossip*. Lawrence, KS: University Press of Kansas.
- Goffman, Erving (1963), *Gestichten. De sociale situatie van gedetineerden, psychiatrische patienten en andere bewoners van 'totale inrichtingen'*. Utrecht : Bijleveld.
- Houweling, Loes, Kuiper, Chris H.Z. & Letiche, Hugo (2010), *Praktijkgericht onderzoek in de praktijk. Een spraakmakend project*. Meppel: Boom/Lemma.
- Letiche, Hugo (2009), *Making healthcare care. Managing via simple guiding principles*. Charlotte, NC: IAP.
- Maas, Alexander J.J.A. (2009), *Vele tinten grijs, naar een relationeel perspectief op ouderen en zorg*. Oratie Amsterdam: SWP.
- Soeters, Joseph, L.. & Iterson, Ad van (2003), Roddel op de werkvloer: bind en machtsmiddel. *Paper*. Web: www.managementsite.nl/415/human-resources. Geraadpleegd op 12-3-2003.
- Strating, Alex (1998), Roddelen en de verbale constructie van gemeenschap, *Etnofoor*, Vol. 11, pp.25-40.
- Waddington, Katryn (2005a), Behind closed doors – the role of gossip in the emotion work of nursing, *International Journal of Work, Organization and Emotion*, Vol. 1, No. 1, pp. 35-47.
- Waddington, Katryn & Michelson, Grant (2008), Gossip in organizations: an exploration of knowledge and power issue, *Paper*. EGOS conferentie te Amsterdam.
- Watzlawick, Paul, Beavin, Janet H., & Jackson, Don D. (1970), *De pragmatische aspecten van de menselijke communicatie*. Deventer: Van Loghum Slaterus.
- Wittek, Rafael (1999), *Interdependence and informal control in organizations*. Groningen: University Groningen.